

Sygn. akt VIII U 466/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Elżbieta Trybulec-Czernek

Protokolant: st.sekr.sądowy Barbara Urmańska

po rozpoznaniu w dniu 25 kwietnia 2013 r. w Gdańsku

sprawy **T. K.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania T. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 25 stycznia 2013 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje ubezpieczonej T. K. prawo do emerytury od dnia 1 stycznia 2013 roku i stwierdza, że pozwany nie ponosi odpowiedzialności za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

/na oryginale właściwy podpis/

Sygn. akt VIII U 466/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 stycznia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił przyznania ubezpieczonej T. K. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nieudokumentowania na dzień 01 stycznia 1999 r. wymaganego 15 – letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, jedynie okresu 14 lat i 8 miesięcy.

Ubezpieczona odwołała się od powyższej decyzji zarzucając jej błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, że na dzień 01 stycznia 1999 r. odwołująca nie osiągnęła 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych i wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury.

W uzasadnieniu ubezpieczona wskazała, że w okresie od dnia 16 sierpnia 1974 r. do dnia 09 marca 1978 r. tj. w trakcie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w G. Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...), na stanowisku „maszynista przygotowania wody” wykonywała stale (ciągle), w pełnym wymiarze czasu pracy, pracę w warunkach szkodliwych tj.: pracę przy wytwarzaniu, przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz montażu , remoncie i eksploatacji urządzeń

elektroenergetycznych i ciepłych w kotłowni. Odwołująca zatrudniona była wyłącznie na stanowisku robotniczym tj. wykonywała w pełnym wymiarze czasu pracy, stale (ciągle) prace fizyczną w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie, w uzasadnieniu w całości podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji, wskazując dodatkowo, że nie zaliczył do pracy w szczególnych warunkach okresu od dnia 16 sierpnia 1974 r. do dnia 09 marca 1978 r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) w G. Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) z siedzibą w W. na podstawie przedłożonych dokumentów, tj.: świadectwa pracy z dnia 20.02.2009 r. oraz zaświadczenia z dnia 20.02.2009 r. z uwagi na brak przepisów rozporządzenia RM z dnia 07.02.1983 r. , przepisów resortowych oraz brak określenia charakteru pracy wykonywanej przez odwołującą.

W piśmie z dnia 26 kwietnia 2013 r. odwołująca sprecyzowała, że w spornym okresie wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, pracę maszynisty w źródle wytwarzającym energię ciepłą z wyjątkiem kilkumiesięcznego okresu wykonywania pracy referenta w administracji Zakładu i zaopatrzeniu Zakładu . Praca ta wiązała się z wytwarzaniem ciepła i eksploatacją w kotłowni urządzenia wytwarzającego ciepło w postaci pary technologicznej niezbędnej do produkcji elementów drewna, w szczególności forniru .

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona, ur. (...), w dniu 21 stycznia 2013 r. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o przyznanie prawa do emerytury.

Ubezpieczona ukończyła 55 lat, nie pozostaje w stosunku pracy , nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Okoliczności bezsporne, vide: wniosek – k. 1 – 2 akt ubezpieczeniowych plik III.

W toku postępowania przed organem rentowym na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczona udowodniła 24 lata, 4 miesiące i 16 dni okresów składkowych i nieskładkowych, jednak nie udowodniła , że przez okres co najmniej 15 lat wykonywała pracę w warunkach szczególnych.

W związku z powyższym, zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonej prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Okoliczności bezsporne, vide: decyzja z dnia 25 stycznia 2013 r. – k. 14 akt ubezpieczeniowych plik III, odwołanie – k. 2 akt sprawy.

W okresie od dnia 16 sierpnia 1974 r. do dnia 09 marca 1978 r. ubezpieczona była zatrudniona w (...) Przedsiębiorstwie (...) w G. Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) z siedzibą w W.. Od dnia 16.08.1974 r. do dnia 18.11.1975 r. i od 15.04.1976 r. do dnia 18.11.1977 r. na stanowisku maszynisty-przygotowania wody, od dnia 19.11.1975 r. do dnia 14.04.1976 r. na stanowisku starszego referenta ds. administracyjnych i od 19.11.1977 r. do 09.03.1978 r. –referenta ds. zaopatrzenia.

Ubezpieczona w okresie od 16 .08. 1974 r. do dnia 18.11.1975 r. i od 15.04.1976 r. do dnia 18.11.1977 r. wykonywała prace przy wytwarzaniu, przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Była to praca fizyczna wykonywana w kotłowni, przy obsłudze i eksploatacji urządzeń wytwarzających energię ciepłą wykorzystywaną przez Zakład do produkcji ciepła tj. pary technologicznej niezbędnej do produkcji elementów drewna, w szczególności forniru. Powyższe urządzenie miało charakter urządzenia zamkniętego, w którym woda zamieniała się w parę wodną o ciśnieniu wyższym niż ciśnienie atmosferyczne. Wytwarzanie pary dla potrzeb działalności Zakładu wiązało się z trzema zjawiskami: ze spalaniem paliwa, wymianą energii w postaci ciepła oraz parowaniem wody. Praca polegała na uzdatnianiu wody zasilającej kotły parowe wysokociśnieniowe typu L, które produkowały parę technologiczną na potrzeby okleiniarni drzewa i centralnego ogrzewania dla Zakładu (...). Proces uzdatniania wody, który przeprowadzała odwołująca na ww. stanowisku pracy, obejmował wszystkie procesy związane z mechanicznym

i chemicznym oczyszczaniem wody tj. filtrowanie, odżelazianie, zmiękczenie i odgazowanie. Pomieszczenia do oczyszczania wody, w których odwołująca świadczyła pracę znajdowały się w budynku kotłowni. Do najbardziej szkodliwych dla zdrowia czynników, na które codziennie narażona była odwołująca w pracy należały : zapylenie powietrza tj. pyły miazgi węglowej, żużla, popiołu, chemiczne zanieczyszczenie powietrza, w szczególności tlenek węgla, dwutlenek węgla, dwutlenek siarki; hałas i wibracje, w tym uderzenia hydrauliczne w rurociągach, głośna praca wentylatorów i pomp; brak dostatecznego oświetlenia poprzez bardzo wysoki stopień zapylenia i zakurzenia szyb; szkodliwy mikroklimat tj. częste zmiany temperatur od najniższych tj. kilkanaście stopni poniżej zera do temperatur sięgających kilkadziesiąt stopni powyżej zera, przygotowanie odczynników chemicznych do płukania kotłów na bazie kwasu solnego. Pracę na stanowisku maszynista - przygotowanie wody, w warunkach opisanych powyżej, przez w/wym. okres zatrudnienia w zakładzie, odwołująca wykonywała stale, w pełnym wymiarze czasu pracy, w ruchu ciągłym, w trybie tryzmiannowym.

(dowód: świadectwo pracy z dn. 20.02.1984 r.-k.4 akt ubez. plik I, zaświadczenie z dn. 20.02.2009 r.-k.9 akt ubez. plik II , dokumentacja w aktach osobowych– k. 28 akt sprawy, w tym wniosek z dn. 18.11.1975 r., protokół z dn. 08.04.1976 r., pismo z dn. 10.04.1976 r. i dn. 05.04.1976 r., angaż z dn. 16.08.1974 r., opinia służbowa z dn. 23.02.1978 r., umowa o pracę z dn. 19.11.1977 r., , zeznania świadków E. G.-k.30-31,D. L.-k.31, zeznania ubezpieczonej - k. 32-33 akt sprawy)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów dołączonych do akt, a także znajdujących się w aktach ZUS oraz w aktach osobowych ubezpieczonego, których wiarygodności oraz autentyczności nie kwestionowała żadna ze stron procesu, a nadto na podstawie zeznań ubezpieczonej oraz świadków. Sąd zważył, iż zeznania ubezpieczonej były logiczne, szczegółowe i potwierdzone dokumentacją zgromadzoną w aktach pracowniczych ubezpieczonej oraz w aktach ubezpieczeniowych. Zeznania przesłuchanych w sprawie świadków Sąd uznał za wiarygodne, bowiem są logiczne, spójne i wzajemnie się uzupełniają oraz są zgodne z pozostałym materiałem dowodowym.

Sąd zważył, co następuje:

Na tle ustalonego stanu faktycznego, Sąd uznał, iż odwołanie ubezpieczonej T. K. zasługuje na uwzględnienie, albowiem spełnia on wszelkie przesłanki dla przyznania jej prawa do dochodzonego świadczenia.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadza się do rozważenia czy przedstawione dowody są wystarczające dla uznania, iż praca wykonywana przez skarżącą w spornym okresie była pracą w szczególnych warunkach.

Poza sporem pozostawało natomiast, że wnioskodawczyni spełnia pozostałe kryteria prawa do świadczenia, tj. ukończyła 55 lat, legitymuje się wymaganym okresem ogólnego stażu pracy, nie jest członkiem OFE oraz rozwiązała stosunek pracy z każdym pracodawcą.

Ogólne zasady nabywania prawa do emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po 1948 r. zostały uregulowane w treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, tj. spełniają łącznie następujące warunki:

1. legitymują się okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż: 65 lat - dla mężczyzn, 60 dla kobiet,
2. mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej: 25 lat dla mężczyzn, 20 dla kobiet,
3. nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa;

Stosownie do dyspozycji art. 32 ust. 1 cytowanej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje

emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27. Dla uzyskania uprawnień do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym wymagane jest osiągnięcie wskazanego w przepisach wykonawczych wieku, a także przepracowanie określonej ilości lat w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Aktem wykonawczym, do którego odsyła ustawa o emeryturach i rentach z FUS, jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Stosownie do treści § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z przepisem § 2 ust 1 i 2 powołanego wyżej rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym te okresy pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Należy w tym miejscu podkreślić, że wskazanego wyżej ograniczenia dowodowego, dotyczącego ustalania okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, nie stosuje się w postępowaniu odwoławczym przed okręgowymi sądami pracy i ubezpieczeń społecznych. Ustawa z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 1985 r., Nr 20, poz. 85 ze zm.), nakazująca stosowanie w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych przepisy Kodeksu postępowania cywilnego (art. 1 ust. 3 wym. ustawy), nie zawiera ograniczeń dowodowych.

Trzeba zwrócić uwagę, że zgodnie z utartą praktyką i ugruntowanym orzecznictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Wskazać należy, że w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w dziale II pod poz. 1 wskazano jako prace w warunkach szczególnych – prace przy wytwarzaniu, przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych. Zarządzenie Nr 9 Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Środowiska z dn. 01.07.1983 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w wykazie A, dziale II, poz. 1, pkt 44 wymienia również wyżej określone prace.

Sąd uznał zatem za zasadne ustalić czy charakter pracy ubezpieczonej w spornych okresach odpowiada pracy w szczególnych warunkach wskazanej w wyżej wymienionych aktach prawnych.

Zaznaczyć należy, iż prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach przysługuje wówczas, gdy ubiegający się o prawo wykonywał prace w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku. Decydujące znaczenie ma zatem rodzaj i wymiar wykonywanej pracy, a nie przedłożenie odpowiedniego świadectwa pracy w szczególnych warunkach, ze wskazaniem stanowiska pracy określonego w wykazie prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego. Jak zauważył Sąd Najwyższy - określanie dla celów emerytalnych stanowisk pracy jako „pracy wykonywanej w szczególnych warunkach” w rozumieniu wykazów stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych

warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) nie należy do kompetencji pracodawcy (vide: wyrok z dnia 22 czerwca 2005r., sygn. akt I UK 351/04, OSNP 2006/5-6/90). Zdarzyć się przecież może, iż pracodawca nie wystawił świadectwa pracy w szczególnych warunkach, bądź wystawił takie świadectwo pracy, pomimo iż pracownik takiej pracy nie wykonywał lub z powołaniem się na błędne oznaczenie wykazu, działu, pozycji w/wym. rozporządzenia.

W sądowym postępowaniu odwoławczym okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84, Lex Polonica, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r., III UZP 48/84, Lex Polonica). Nie jest zatem przeszkodą dla dokonania takich ustaleń brak odpowiedniego świadectwa pracy w warunkach szczególnych wystawionego przez pracodawcę.

W niniejszym postępowaniu pozwany poczynił zarzut nie wskazania przez pracodawcę charakteru pracy ubezpieczonego i przede wszystkim nie wskazania właściwego przepisu rozporządzenia i przepisu resortowego w sporządzonym przez niego świadectwie pracy.

Jednakże powtórzyć należy, iż decydujące znaczenie ma rodzaj i wymiar faktycznie wykonywanej pracy, a nie przedłożenie świadectwa pracy w szczególnych warunkach, określającego stanowisko pracy, ponieważ o zaliczeniu danego rodzaju pracy do wykonywanej w szczególnych warunkach decyduje nie nazwa zajmowanego stanowiska, ale charakter wykonywanych czynności.

Należy przy tym wskazać, że ubezpieczona nie ponosi winy za nie wystawienie jej przez pracodawcę odpowiednich świadectw. W związku z tym, należało oprzeć się z jednej strony na zachowanej dokumentacji pracowniczej, a z drugiej na dowodach w postaci zeznań świadków – współpracowników ubezpieczonej ze spornych okresów zatrudnienia i wreszcie na zeznaniach samej ubezpieczonej.

Podnoszona przez ubezpieczoną okoliczność, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace w warunkach szczególnych, w spornych okresach, uwzględnionych przez Sąd, znalazła potwierdzenie w treści zeznań powołanych w sprawie świadków-współpracowników ubezpieczonej w spornym okresie, którzy posiadali wiedzę na temat charakteru i rodzaju wykonywanej przez nią pracy. Świadkowie podali zakres czynności wykonywanych przez ubezpieczoną oraz opisali specyfikę jej pracy w spornych okresach. W związku z powyższym, wskazać należy, iż analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego pod kątem charakteru pracy ubezpieczonej w spornych okresach wyraźnie wskazuje, iż była to praca w warunkach szczególnych.

Przeprowadzone przez Sąd postępowanie dowodowe potwierdziło, że ubezpieczona od dnia 16.08.1974 r. do dnia 18.11.1975 r. i od 15.04.1976 r. do dnia 18.11.1977 r. była zatrudniona w (...) Przedsiębiorstwie (...) w G. Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) z siedzibą w W. na stanowisku maszynisty-przygotowania wody i wykonywała prace stale i w pełnym wymiarze czasu pracy odpowiadające rodzajowi prac wskazanych w wykazie A, dziale II, poz.1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. oraz wykazie A, dziale II, poz. 1, pkt 44 zarządzenia resortowego.

W tym stanie rzeczy, należy uznać, iż ubezpieczona wykazała wymagane przepisem 15 lat pracy w szczególnych warunkach, spełnia zatem warunki do przyznania jej emerytury od dnia 01 stycznia 2013 r., tj.: od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożono wniosek o emeryturę.

Wobec powyższego, na mocy przepisów przywołanych wyżej i w oparciu o art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

Sąd Okręgowy uznał, iż pozwany organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji z uwagi na to, że dopiero przeprowadzenie obszernego postępowania dowodowego w toku postępowania przed sądem, w tym w szczególności dopuszczenie dowodu z akt osobowych ubezpieczonego, pozwoliło na uznanie, że w spornych okresach wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

SSR del. Elżbieta Trybulec-Czernek

Zarządzenie :

1. odnotować w kontrolce uzasadnień,
2. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanego,
3. przedłożyć z wpływem apelacji lub za 21 dni z zpo.

SSR del. Elżbieta Trybulec-Czernek